

HOWATOVA ZADEVA PRED RUDARJI NA KONVENCIJI.

Konvencija je bila v četrtak suspendirana zaradi prepira, kdo ima pravico do glasovanja.

ZAGOVOR KANSAŠKIH RUDARJEV.

Indianapolis, Ind., 16. febr. — (Poroča Tom Tippet, Federated Press.) — Bitka med Lewisovimi in Howatovimi pristaši je pričela v sredo, ko je Howat apeliral na konvencijo, da naj zaslži zadevo izobčenih kansaških rudarjev in izreče svojo sodbo. Predsednik Lewis je zavrgel apel, češ da ne spada na konvencijo, ki se peča le z mezdno pogodbo. Howat se je obrnil na delegate in ti so z večino glasov podprli Howata, da ima pravico apelirati na konvencijo in konvencija, a me zaslžiati celo stvar. Lewisova stranka je takoj nato zahtevala poimensko glasovanje, ki pa danes še ni končano.

Ker je poimensko glasovanje nemogoče dokler ni rešeno vprašanje, dali imajo vsi delegati pravico do sedišča in glasovanja, je bila konvencija danes suspendirana. Nadaljevala se bo jutri. Howat je dejal, da upa na zmago. Lewisovi pristaši bodo naravno skušali odvzeti glasove mnogim delegatom, ki podpirajo Howata in izobčene kansaške rudarje.

Indianapolis, Ind., 16. febr. — (Poroča Tom Tippet, Federated Press.) — "Ničesar drugega ne zahtevam kakor priložnost, da se še enkrat spopadem z operatorji v Kansasu, in če mi konvencija da to priložnost, jamčim alehernemu rudarju našega okrožja, ki je bil udeležen v zadnji stvari, da dobi svoje delo nazaj; ako pa rudarji ne dode dela, ne bodo operatorji imeli premoega." Tako je dejal Alexander Howat v svojem apelu na delegate v izredni konvenciji rudarjev, ko jih je večeraj pozival, da razveljavijo Lewisovo izobčenoje okrožnih odbornikov in mnogih drugih rudarjev v Kansasu.

Howat je izrekel gorko zahvalo rudarjem v Illinoisu in drugih državah, ki podpirajo rudarje v Kansasu v njihovem boju z industrijskim sodiščem. Včerajšnje glasovanje je pokazalo, da ima Howat veliko več prijateljev kakor na zadnji redni konvenciji, ko je bil poražen. Lewis naravno ni tega pričakoval. Izvrševalni odborniki so mislili, da Howatova afeta sploh ne pride pred konvencijo, toda zmotili so se; kansaška afeta je poleg mezdne pogodbe najbolj pereče vprašanje na konvenciji, ki mora biti rešeno. Konvencija je najvišja oblast v rudarski organizaciji in kot taka lahko izvrše zaključke eksekutivne glede izključanja kansaških rudarjev in ponovno sprejme v unijo Howata in vse ostale izobčenece.

IZ STRAHU PRED BANDITI JE SKOČIL Z DRUGEGA NADSTROPJA.

Buffalo, N. Y. — Ko je policaj Schmelzen bil na patrolnem pohodu, je neznanec skočil iz drugega nadstropja pred njega. Policaj ga je zagrabil, toda tunec je vzkliknil: "Bandite so odgortaj in postavili so ljudi ob steno." Policaj je spustil neznanca in oba sta tekla v igralnico za denar. Tukaj so gostje lepo stali razvrščeni ob steni in dva bandita sta jim praznila žepa. S prihodom policaja na pozorišče se je položaj spremenil. Zdal sta morala bandita dvigniti roke kviško in gostje so ju razorožili.

EKSPLOZIJA NA JARTI.

Bradentown, Fla. — Na jahti "Salome", lastnina milijonarja John Ringlinga, lastnika cirkusa, je nastala eksplozija, ko je bila zahteta dve milj od obrežja. Takoj po eksploziji je nastal ogenj, ki je uničil jahto. Na pomoč so prišli ribiči, da odpeljejo ljudi z jahte. Ranjenih je bilo šest oseb.

TRIJE PRIVATNI STRAŽNIKI OBTOŽENI UMORA RUDARSKIH ORGANIZATORJEV.

Pittsburgh, Pa. — Tukajšnja veleporota je 14. t. m. dvignila obtožnico proti trem privatnim čuvajem, ki so 26. avgusta 1919 ubili Fannie Sellinsovo, organizatorico rudarjev, in 56-letnega rudarja Jos. Strzeleckiga ob času stavke v Brackenridgu, Pa. Obtoženi čuvaji, ki so bili v službi Allegheny Valley Coal and Coke kompanije, so Ed Manninson, John Pearson in James Reilly. Dve leti se je organizacija rudarjev trudila, da privede morilce pred sodišče in posrečilo se ji je, da so šele zdaj obtoženi. Fannie Sellins je bila umorjena na zelo brutalen način. Kompanijski policaji so ji razbili lobanjo s težko železno cevjo in s krogliami prevrtali njeno telo.

SREDIŠČE KAPITALIZMA JE ZDAJ V AMERIKI.

"Vojna je vrgla Evropo s kapitalističnega prestola," pravi Trockij.

ZLATO VSEGA SVETA SE STEKA V AMERIKO.

New York, N. Y. — (Federated Press.) — V zadnji številki revije "Soviet Russia" z dne 15. februarja je ponatisnjeno eno poglavje iz najnovejše Trockijeve knjige "Situacija izpremenjenega sveta". V tem poglavju piše Trockij med drugim:

"Središče težnosti" kapitalistične ekonomije in buržoazne oblasti se je premestilo iz Evrope v Ameriko. Pred vojno je bila Evropa kapitalistično središče sveta. Evropa je bila glavni tovarnar in glavni bankir. Evropski industrijski magnat, predvsem v Angliji in na drugem mestu v Nemčiji, evropski trgovec, predvsem angleški, evropski skopuh, predvsem angleški in francoški — so odločevali usodo ekonomije in konsekvatno so diktirali politiko vsemu svetu. Danes ni več tega. Vojna je vrgla Evropo s kapitalističnega prestola in posadila Ameriko na njeno mesto."

DEMOKRATJE V KANSASU SO SLIŠALI GLAS GOSPODARJA.

Ne smejo več napadati industrijskega sodišča.

Topeka, Kans. — (Fed. Press.) — Demokratska stranka v Kansasu je vedno nastopala kot "prijatelj delavca". Zadnje leto so demokratje pridno napadali zakon industrijskega sodišča z namenom seveda, da dobe delavske glasove. Letos pa ne bo več tega. Demokratje so se poboljšali. Finančni stebri demokracije v Kansasu ne marajo zmage, ako morajo zmago plačati s svojim najboljšim orožjem proti organiziranemu delavstvu, zato so obvestili demokratje, da napadi na industrijsko sodišče morajo prenehati.

"The Kingman Journal", inšpirirano glasilo kansaške demokracije piše: "Demokratje v Kansasu bi letos naredili največje neumnost, ako bi šli pred volilce z napadi na Allenovo industrijsko sodišče. To sodišče se je izkazalo za dobro stvar in nas ne briga, kdo ga je ustanovil. Dobra stvar je dobra stvar, to je vse kar je na stvari."

LENIN NE POJDE V GENOVO?

Ruski delavci so ga baže pregovorili.

London, 17. febr. — Člani tukajšnje ruske sovjetske trgovinske misije so danes izjavili, da Lenin najbrž ne pojde na ekonomsko konferenco v Genovo. Protesti ruskih delavcev proti njegovemu odhodu so tako močni, da jih bo moral Lenin vpoštevati.

ALI OSTANEJO DELAVCI IN FARMARJI ŠE RAZDELJENI?

AKO KONFERENCA V CHICAGU PONEBREŽI, NE BO SKUPNE AKCIJE.

Brez složne in dogovorjene politične akcije ostanejo profesionalni političarji v sedlu.

Washington, D. C. (Federated Press.) — Zrtvovanje individualnega privilegija je potrebno v pričo skupne potrebe po združenju s pomočjo tolerance med možmi in ženami, katerih nazori o sedanjih človeški družbi so enaki, naj bo ključ do napredka na konferenci, ki prične dne 20. februarja v Chicagu.

Nihče ne bo posetil konference, ako ni zmožen izdelati programa za stranko, ki resno želi zboljšati položaj mase, ki produira. Zbralo se bo do 200 voditeljev v cel dvorani, da se sporazume, zaradi tega promotorji tega zborovanja razumejo, da morajo tvoriti podlago programu in ciljem kratke in lahke umljive izjave. Promotorji — predsedniki šestnajstih delniških organizacij — upajo, da je dovolj zdravega razuma in samozrtvovanja med naprednimi voditelji, da se združijo za izvršitev važne zgodovinske naloge v Ameriki v tem letu.

Njih naloga je njih izjava, kaj hočejo mase tega naroda, ki produirajo, na političnem in gospodarskem polju, in kako se morajo gibati, da dosežejo ta cilj.

V pozivu za konferenco se čita, da je bila konferenca sklicana z namenom, da se razpravi in sprejme temeljni gospodarski program, določen, da se vrne ljudstvu suvereniteto, ki je po pravici njegova, da postanejo nameni učinkoviti, zaradi katerih je bila naša vlada ustanovljena, da so deležni vsi ljudje uživanja pridobitev, katere produira njih industrija.

Ako bo konferenca sledila tej sugestiji, tedaj mora zanjo dobiti podporo od strokovno organizirane delavskega gibanja v deželi, od naprednega farmerskega gibanja, "singletakarskega", Neustrankarske lige, socialistov, osemindesetstokarjev, farmerske delavske stranke in še nekaj cerkvenih organizacij, ki so vstopile v boj proti izkoriščanju. Te organizacije se ne smejo samo združiti na izjavi, da so producenti oropani in da je dolžnost vlade, da zabrani tako oplenjevanje, ampak določiti morajo, katere stvari v trgovini, industriji in transportaciji se smatrajo za zločin. Konferenca ne sme samo govoriti o goljufanem revežem, ampak pokazati mora na zločinske stvaritelje bogastva. Konferenca mora izdelati načrt, da se odpravi sistem, po katerem se ustvarjajo profiti, ter kateri izbrezposelni delavci. In to naj se pove v navadnih besedah, ki govore, da gre vsakemu človeku to, kar njegova industrija produira. Konferenca mora biti praktična, trdo praktična.

Te omejitve za pozitivno izjavo kažejo, da se mogoče naznani in razglasi, da je pravica do lastnine posameznika v tem, kar je produiral njegovo delo, bila razveljavljena s postavami in sodnijskimi razsodbami, ki so v protislovju s ciljem republike, in da se morajo izvoliti taki sodniki in zakonodajci, ki so pri volji priznati lastninsko pravico do produkta producentu. Preizkusiti se mora vsak politični kandidat, da podpiše fundamentalno načelo o njegovem postopanju, ako bo izvoljen postgodskega ali izvršiteljem postave.

Denverska konvencija Ameriške delavske federacije je v juniju sprejela soglasno tak zaključek, ki je v soglasju s temi principi. Ako konferenca v Chicagu sprejme ravno take principe, tedaj bo morala eksekutiva Ameriške delavske federacije priznati, da je konferenca izdelala (Dalje na 3. strani.)

AMERIŠKA POMOŽNA UPRAVA NAPUSTI RUSIJO 1. SEPTEMBRA.

Washington, D. C. — Edward Rickard, zastopnik Ameriške pomožne uprave, je izjavil v četrtak po konferenci s Hooverjem, da pomožna uprava pričakuje, da bo njeno delo v Sovjetski Rusiji dovršeno 1. septembra t. l. Rickard je pojasnil, da prihodnjo jesen bodo Rusi v stanju sami prehranjevati prizadete prebivalce. Ameriške pomožna uprava je poslala v Sovjetsko Rusijo 122,000 ton pšenice za seme. Pšenica bo posajana na spomlad in upati je, da dobro obrodi.

300.000 INDIJCEV ZA-PRTH IN PREGNANIH.

Toliko indijskih revolucionarjev je bilo vršenih v ječe ali izgnanih v treh mesecih.

BRUTALNO POSTOPANJE Z JETNIKI.

Kalkuta, Indija, 17. febr. — Dvesto indijskih nekooperativstov, ki so obtoženi nepostavnega zborovanja, je bilo danes obsojenih v zapor od enega do šest mesecev. Stavka na Vzhodni indijski železnici se razširja.

Washington, D. C. — Sailendra N. Ghose, ravnatelj Ameriške komisije za doseg samovlade v Indiji, je objavil poročilo, ki ga je prejel od Lala Shankara voditelja nekooperativstov, kateri se nahaja v zaporu Delhiju.

"V delhijski ječi je več ko 2000 Indijcev, ki so obsojeni na smrt zaradi lakote, ako nebojo uživati svoje hrane, in v led hude zime, ki jo morajo trpeti, ker jim Angleži ne dajo drugega kot nekaj cunj, v katerih kar mrgoli uki in drugega mrčesa," javlja Ghose.

Poročilo se dalje glasi, da je bilo v zadnjih treh mesecih aretiranih več ko 300,000 nekooperativstov, ki so bili obsojeni na daljše ali krajše zaporne kazni; mnogi so bili izgnani do smrti v britsko kazensko kolonijo na otoku Andaman, o katerem pravijo očividci, da je veliko slabši kakor francoski Hudičev otok, na katerem se je nahajal kapitan Dreyfus.

"Postopanje Angležev s političnimi jetniki je neizrečeno brutalno," poroča Ghose. Na tisoče jetnikov je bičanih do krvi in potem morajo ležati na golih tleh brez ovraz, tako da dobe prisad in umrjejo. Angleži ne morejo ubiti rebelnega duha nekooperativstov in ker se boje protestov v civiliziranih državah, če bi jetnike direktno streljali ali obošali, so si izmislili druge metode.

Odličnejšim voditeljem nalaga silno poniževalne kazni. Na primer brata Ali, dva najvplivnejša mohamedanska voditelja v Indiji, ki sta še pred par leti uživala pri britskih oblasteh veliko spoštovanje kot inteligentna in kulturna moča, sta bila prišiljena korakati po mestu v ječo brez hlaj in čevljev sredi najhujše zime. Obsojena sta bila na dve leti zapore. Angleži so jima naložili to kazen samo zato, da ju ponižajo pred ljudstvom. Nato so ju vrgli v celico med najhujše zločince in dajajo jima hrano kakršne ne bi niti pes povohal. Brata Ali se nista dotaknila deset dni nobene jedi naskar sta dobila nekaj boljšega z namenom, da ju ohranijo pri življenju in še nadalje mučijo.

Najokrutnejša britska metoda pa je, da dajajo političnim jetnikom obleke in koe kriminalcev, ki so umrli v ječi za kužnimi boleznimi. Mrtve kriminalce slečejo še gorke in njihovo obleko in odelje, umazano in polno mrčesa ter bacilov kakršna je, usilijo političnim jetnikom. To delajo zato, da okužijo revolucionarje in jih pomore z boleznimi, ker se jih ne upajo direktno ustreliti ali obošati.

Taka je angleška kultura v Indiji! Američani se bodo mogoče zgražali ali pa ne bodo verjeli; ko

SKRIVALNICE NE BODO DRŽALE.

SENATORJI SO POSTALI RADOVEDNI.

Senatorji ne verjamejo, da ni zapiskov ali belešk o razpravi pacifičnega sporazuma.

Washington, D. C. — Po zelo živahni in eno uro trajajoči razpravi je senat sprejel Hitchcockovo resolucijo, v kateri se zahteva, da predsednik predloži zapiske ali beleške o vseh razpravah v odsekih o pogodbi štirih sil.

Senatni odsek za zunanje zadeve je takoj sklenil, da se pogodba štirih sil umakne, dokler predsednik Harding ne odgovori na resolucijo.

Senatorja Lodge in Underwood, ameriška delegata na konferenci, nista ugovarjala Hitchcockovi resoluciji, ampak izjavila sta, da je tako prizadevanje zastoj. Povedala sta, da je bila razprava le informativna, da o nji ni zapisov ali belešk.

Senator Johnson iz Kalifornije se je čudil, da je bila tako važna pogodba kot pacifična, o kateri se govori, da je ključ za vse druge zaključke, sprejeta in izdelana, ne da bi se napravili zapiski ali stenografske beleške. Johnston je poudarjal, da ni našel v poročilu o konferenci, obsegajočem devet sto strani, drugega kot pogodbo in govor senatorja Lodgea. Johnson je poudarjal, da zahteva vsak kosček informacije, ki se nanaša na pogodbo.

Oglasil se je za besedo senator Lodge, ki je zatrjeval, da nima ničesar proti Hitchcockovi resoluciji, ampak adi se mu, da mora povedati, da ne postoje zapiski o sejah, ker resolucija vprašuje preveč stvari.

Odgovarjal mu je senator Hitchcock, ki je poudarjal, da bi bila res čudna reč, da ne postoje zapiski ali beleške o tako važni pogodbi, kot je pacifična. Naglašal je, da so tukaj zapiski o kitajski aferi, med tem ko jih ni o pacifični pogodbi, čeprav se govori, da je to najvažnejša reč, ki jo je sprejela konferenca.

Senator Kellogg je izjavil, da bi se ameriški delegati ne mogli udeležiti razprave, da niso imeli svojih stenografov, ki so jim povsod sledili.

BRUTALEN SOPROG.

Windsor, Conn. — Joseph Stroff zdaj počiva v okrajni ječi in premišljuje svoj brutalni čin, radi katerega je obtožen poiskane umora.

Stroff je zagrabil svojo ženo, ko se je bližal voz cestne železnice in jo tlačil k tiru. Motorist je skušal voz ustaviti, ko je videl, kaj se je zgodilo. Zavore so sicer zaškrlepale, toda voza ni mogel ustaviti, ki je ženi zmečkal desno nogo, da so ji jo morali v bolnišnici odrezati. Stroffa so aretirali. Dišal je po slabem jerušu. Pri njem so našli veliko kladivo, velik ključ in verigo.

PARADA KUKLUKSKLANOVCEV.

Fort Worth, Tex. — Okrog 6000 članov Ku Kluxa Klana je v četrtak ponoči paradiral po ulicah Fort Wortha v belih kapueah in haljah ter z maskami na obrazih. Na čelu parade je klanovec nosil plameneč križ, drugi pa ameriško zastavo. Približno 100,000 oseb je gledalo maškerado.

VREME.

Chicago in okolice: V nedeljo nestabilno. Južozapadni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 35, najnižja 21. Sonce izide ob 6:43, zaide ob 5:25.

slučijo te vesti. Šej so pravkar navdušeno sklenili alijance z Veliko Britanijo in Japonsko ter s tem pritiskali pečet odobravanja na zločine, ki se vrše v angleškem kolonialnem cesarstvu.

POLITIČNA KONFERENCA DELAVCEV IN FARMARJEV V MINNEBOTI.

Minneapolis, Minn. — Federated Press.) — Delavske in farmerske organizacije v Minnesoti bodo imele konferenco dne 17. marca na kateri bo izdelan program politične akcije za letošnje kongresne in državne volitve. Konferenco sta sklicali Neustrankarska liga in Delavska ljudska politična liga. Načrti voditeljev obeh organizacij so, da se združijo vse ale industrijskih delavcev v mestih in farmarjev na deželi bodisi v farmerski delavski stranki ali kateri drugi stranki. Na konferenco so povabljeni tudi socialisti. William Mahoney, predsednik strokovnih unij v St. Paulu, je rekel, da 95 odstotkov delavcev v Minnesoti simpatizira s Farmer-Labor Partij.

KORPORACIJE SO POBA-SALE OGROMEN PROFIT.

POLOŽAJ FARMARJEV IN DELAVCEV JE SLABŠI KOT PRED 30 LETI.

To dejstvo bo učinkovalo na delavce in farmarje, da se združijo v svojo korist.

Washington, D. C. (Federated Press.) — Senator La Follette je v svojem govoru v senatu povedal, da so organizirani privatni bižniški interesi in organizirani političarji neusmiljeno izkoriščali organizirano delavstvo in farmarje in da je zaradi tega izkoriščanja njih gospodarski položaj slabši kot pred 30 leti. To izkoriščanje pa bo končno sdrušilo delavce in farmarje, da postanejo solidarni in da bodo skupaj bojevali bitko, da si priboje pot, ki ho vodila prek reakcije, da se vpostavi pravice človeštva.

Analiziral je mezde in življenske troške od leta 1913 v splošnem in mezde in življenske troške železničarjev od leta 1900, da je dokazal, da se za sedanjo mezdo manj kupi kot v letu 1913, železničarji pa toliko kot v letu 1900. Svoje dokaze je zbral na podlagi statistike, ki jo je izdelal statistični biro delavskega departmeta.

V teku govora se je dotaknil korporacij in je pokazal, da je skupina korporacij, imajoča en milijon dolarjev ali več denarnega prometa na leto, imela vsako leto po 800,000,000 profita v letih 1916, 1917 in 1918 nad normalnim profitom v letih 1913, 1914 in 1915, ne da bi bila produktivna pomnožena. Te tipljene korporacije so skoraj potrojile svoje profite na glavnico v času, v katerem je ekonomičar W. Jett Lauck študiral dohodke teh korporacij, katere je La Follette citiral v svojem govoru. Korporacije so značljive skubiti javnost z značjem een v letih 1919-20-21. Govor senatorja La Follettea pokazuje, na kakšni podlagi bo letos vodil svojo volilno kampanjo v Wisconsinu.

"Te velike profitarske organizacije so poviševale cene v vsakem biznisu, dokler ljudstvo ni moglo več splojevati njih odiraških zahtev," je rekel senator La Follette, "zdaj so pred vprašanjem, da znižajo svoje profite ali pa delavske mezde. Vrgle so se na delavstvo, več ko leto dni se bojujejo proti delavskim organizacijam in pravijo, da so odgovorne za visoke življenske troške..."

La Follette je izjavil, da postojajo gospodarska resnica, da se v sedanjih razmerah ne morejo več zniževati mezde železničarjev, da nastane neurea za ves narod. Železničarji so zdaj tako plašani, da se ne more znižati njih mezdla, nko se nebo odpraviti sposobnost, ki je potrebna za ohranitev železnice.

Ali La Follette ni ostal pri teh trditvah, ampak žel je dalje. Citiral je v ironičnem smislu Hardingovo izjavo z dne 24. maja lani.

(Dalje na 3. strani.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (zven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-58 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

Datum v oklepaju n. p. (Feb. 25-22) poleg vsakega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravčasno, da se vam ne ustavi list.

DELAVCI, ALI VERJAMETE?

Povsod se oglašajo preroki in svare delavstvo! Nikar ne zahtevajte previsoke mezd, če hočete, da se vrnemo v normalne čase. Nikar ne zahtevajte pretirane cene za svoje delo, kajti zgodi se lahko, da ubijete gos, ki leže zlata jajca. Delavci, za božje voljo, zadovoljite se vendar s tem, kar vam ponujamo, saj mi smo vendar dobri ljudje. Nikar ne mislite delavci, da vam ukazujemo, mi vam le svetujemo, ker vam želimo dobro, in če ubogate nas, se vam bo godilo dobro.

Ah, delavci nikar, pogledajte, tam zunaj stoje trume brezposelnih tovarišev, ki komaj čakajo, da zasedejo vaša mesta. Delavci, poslušajte nas in nikar tistih, saj jih poznate!

Tako govore privatni bizniški interesi in njih oporniki delavstvu.

In njim sekundirajo plutokracijski in nazadnjaški listi in pojejo pesem o slabih delavskih voditeljih, ki nočejo delavcem dovoliti, da privolijo v znižanje mezd. To so krivi preroki, pravijo velebizniški listi, ki priporočajo delavcem v teh hudih časih in v času neznošne draginje, da naj privolijo v znižanje mezd.

Delavci, ali jim verjamete? Ali verjamete svojim izkoriščevalcem, ki vam govore te svarilne besede v interesu svoje denarne mošnje?

Ako jim verjamete, tedaj vprašajte svoje žene, ako lahko izhajajo z mezdo, ki jo prinesete domov. Vaše soproge bodo znale soditi, če so besede resnične, ki jih vam govore privatni bizniški interesi in njih časopisje, ako ne znate sami izreči sodbe od sladkih besedah, izgovorjenih vam na škodo.

POVSOD JE PROBLEM ENAKI!

Amerika ima svoj problem, Evropa ima rešiti svoje vprašanje, tako pripoveduje velebizniško časopisje. Seveda ima vsaka dežela svoj problem, ali ta problem je povsod enak. Brezposelnost je v Ameriki, Evropi, Aziji in drugje. In prav povsod stradajo brezposelni delavci in ponekod pa še tisti delavci, ki delajo. Delavsko vprašanje je pred nami, a povsod je enako, ker se delavci povsod izkoriščajo po enakih principih.

Zakaj torej govorimo o problemu Amerike, Evrope, Azije itd., ako se zavedamo, da je problem povsod enak. Ali mar zaradi tega, da varamo sami sebe. Zakaj ne govorimo o svetovnem vprašanju, pa bomo veliko lažje rešili nalogo, ki je pred nami.

Ne rešujemo problemov v posameznih deželah, če se problemi tičejo vsega kulturnega in civiliziranega sveta, pa se bomo prav lahko ognili vseh zmot! Kadar je vsa hiša v plamenu, ne pogasimo ognja in obvarujemo hiše pred popolnim uničenjem, ako gasimo samo vrata. In tako je tudi z vprašanji, ki se tičejo vsega kulturnega in civiliziranega sveta. Dokler bomo reševali splošno vprašanje samo v eni deželi, ga ne bomo rešili nikdar, ampak napravili bomo to vprašanje še bolj zamotano, kot je in končno nas bo vprašanje samo pogazilo, ker se ga nismo lotili rešiti pravilno.

ZAKAJ ZMERJAJO AMERIŠKE DELAVCE?

Ameriške delavce zmerjajo, da nočejo doprinesiti žrtv, da se vrnemo zopet v normalne čase. Delavci bi se morali žrtvovati, pravijo privatni bizniški interesi, in ker se nočejo žrtvovati, imamo depresijo v industriji.

Delavec se naj torej še bolj žrtvuje kot se je dozdaj. Zgradil je mnogim lepe in krasne palače, sam pa prebiva v skromnih kočah. Pomagal je drugim, da so postali milijonarji, a zdaj se naj še bolj žrtvuje, da se ti milijoni, ki jih je nagromadil drugim, podesetere in postotore!

Kaj pa če bi delavci obrnili kopje narobe in bi rekli vsem, katerim so zgradili razkošno opremljene palače in jim pomagali do milijonov: "Žrtvujte se zdaj vi za delavce! Depresija je v deželi in dokler smo delali, vas nismo nadlegovali. Zdaj nas pa tare brezposelnost in z njo revščina. Naši otroci in žene stradajo, torej pomagajte nam!"

Ali ne bilo pravično in na mestu, ako bi delavci zdaj tako govorili?

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J.
in čitateljev Prosvete.

Zucldi, O. — Čitatelji Prosvete se gotovo spominjajo o članku da ima biti nauk o razvoju človeka pod kaznijo prepovedan, kakor je stavil poslanec Ellis v nižji zbornici v Frankfortu, Ky., prelog. Vsak si lahko misli, da njegov predlog z Ellisom vred ne spada v naše stoletje, temveč daleč nazaj v srednji vek in še takrat bi bil neumesten. Ljudje, ki branijo širiti med narodom znanje, so ceki k napredovanju človeštva. Dobro vemo, da Darwinov nauk o razvoju človeka ne ugaja starinam, ki mislijo, da je še vedno umestno trditi, da je nekdo stlačil človeka skupaj iz ilovice, ga posušil na soncu kakor Ribničan piškre, ko je bil suh pa ga je brenil in tako obudil k življenju. Dolgo časa je trpelo, da je narod veroval v take trditve kot jih ima na primer sv. pismo, polagoma pa se je začelo svitati in ljudje ne verujejo več o pravljici ustvarjenja človeka iz blata. Dobe se seveda izjeme še v velikem številu, kar pa ne bo trajalo več dolgo, pa najsi stari še toliko prizadevajo, da bi narod ostal v temi.

Dobro se še spominjam, kako so se včasih v stari domovini zbrali skupaj stari ljudje in nešteto grozot so vedeli povedati o strahovih, ljudeh brez glav, o strašilih, ki mu je gorelo iz ust in oči. Ko je nekdo umrl bogat posestnik, ki ni nikdar veroval v take vraže, se je kmalu razširila govorica, da ga je videla farovaška kuharica, ko je šla nek večer pozno mimo pokopališča, da je vstal iz groba, šel proti svojem kozoletu in pasel tam svoje konje. Ali mislite, da je kdo dvomil o resničnosti te pravljice. Nikdo ni bil niti najmanj v dvomih, župnik pa so se prihodnjo nedeljo udrihali z lece po revnem kmečkem ljudstvu, da so se topile stari žene v solzah. Pretel jim je, da se bo vsem tako godilo in se bodo mučili po smrti še bolj, če bodo količkaj dvomili o cerkvi in njenih naukih.

Kaj si neki misli poslanec Ellis, če sploh kaj misli. Ali ne ve, da se morajo stari nauki brez dobrih podlag zametovati in nadomeščati z novimi, ki so utemeljeni z dokazi. Ljudje, ki ne verujejo v napredek in razvoj človeštva so podobni papigam, ki tudi ponavljajo samo to, kar so se prvo naučili. Taki ljudje torej spadajo stoletja nazaj in od njih naj človeštvo tudi ničesar ne pričakuje.

Dobro vemo, da so večaki in raziskovalci morali drago plačevati, ker se niso strinjali in so ušli drugo kakor je učilo sv. pismo. Čelo z življenjem so morali plačevati izraze svojega prepričanja, kar se je zgodilo takrat, ko je imel še Rim moč nad svetom in so morali ljudje priznavati kar je zahteval Rim. Veliki učenjak Galileo je dokazal nezmotljivemu Rimu, da zemlja ni plošča, obdana z ograjami, temveč obla. Za to svojo trditve, v katero veruje danes že vsak šolski otrok ga je preganjal rimska inkvizicija kakor tudi mnogo drugih, ki so morali preklekati svoje izjave ali pa podležli. Ravnotako je imel tudi Darwin pa je vztrajal pri svojem nauku, za katerega bi moral gotovo prestati smrt na grmadi, če bi bil imel Rim v njegovi dobi isto moč kot jo je imel za časa drugih učenjakov v srednjem veku.

Čas je tudi za nas, da ne vernemo več v vse kar nam povedo in zahtevamo na vsako trditve tudi dokazov, čeprav vera ne uči drugega kakor samo verovati, tudi če se ne prepričamo.

Do nekkih postavodajnicah že več časa delujejo na to, da bi se upeljal zakon, ki bi prepovedal ob nedeljah obdržavati zabave, igre, koncerte, shode in druga predavanja. Zapreti bi se morali tudi kinematografi, sladličarne in ljudem naj bi se zabranilo hoditi ob nedeljah po parkih; če bi ljudje tudi lahko svobodno jedli ob nedeljah, ne vem. Zapreti bi morali biti vsi javni prostori, kjer se zbirajo ljudje v večjem številu, zato bi morale biti po mojem mnenju zaprte tudi cerkve, tudi tam se zbirajo ljudje v večjem številu, toda nismo se ališali, da bi se morale tudi cerkve zapreti. Iz tega razvidimo kaj bi vse radi imeli razni starine, da bi se uvedlo. S tem bi radi ljudstvo

še bolj uklenili in mu odvzeli vso svobodo. Dobro je, da ne morajo kontrolirati narave, kajti potem bi celo poskušali nam vzeti sonce in zrak, zahtevali bi, kdaj smemo dihati in kdaj ne in sonce bi se moralo ravnati po njih. Delaven bi zabranili po tednu dela v raztohl tovarni vživanje sonca in proste narave ter ga prisilili, da bi tičal doma kakor črv za lubjem gnilega drevesa.

Doba španske inkvizicije je še davno za nami, pokažejo se sleer še vedno takratni inkvizitorjem podobni ljudje, ki pa izginjajo zopet a površja kakor se prikažejo in bodo izginili nazadnje vsi. Svet bo moral priznati, da je delavec ravnotako človek kakor oni, ki se je povzpeli iz nje ga do bogastva radi milejše uode ali sebičnosti in šele takrat, ko bomo priznani kot enakopravni, bomo lahko rekli, da živimo v dobi civilizacije in demokracije. — **Math Debovc.**

Pleasant Valley, Pa. — Prišli smo do prepričanja, da se nam ni treba več bati strahov in raznih kazni božjih, s katerimi so nas strašili naši predniki in vzgojitelji v šoli. Sedaj vemo, da je bilo vse skupaj le potvora, zato povejmo tudi drugim, naj ne verujejo več v vraže in druge posmrtnne kazni, s katerimi jih strašijo duhovni v svojo korist, a v splošno škodo delavskemu gibanju. Mi sami lahko odgovorimo temu, da se za vedno odpravi tako slepenje s tem, da podučimo naše otroke o resnici in jih ne dajemo v šole, kjer se poneumnajo. Roditelji, ki vidi sina ali hčera, da se zanima za čitanje listov, naj gleda, da njegova otroka ne bosta čitala onega časopisja, ki piše v delavstvu nasprotnem duhu, temveč preskrbi naj jima pravo delavsko časopisje, da bosta sprevidela v kakem suženstvu je delavstvo in kak je sedanj gospodarski sistem. Le na ta način, da podučimo naše naslednike, jim lahko zagotovimo boljše bodočnost. Oni naj se zavedajo, da žuljava roka je ono, ki vzdržuje svet, ne pa kaka zlata roka.

Zavedajmo se, da krivice, ki se gode delavstvu v Kansasu, W. Va. Washingtonu in drugod, so posledice nezavednosti med delavskimi vrstami. Že dolgo so izprti ali na stavki delavci v teh državah, kakor tudi drugod se jim godi krivica, a vsega tega bi ne bilo treba, če bi bili združeni.

Tako je pri nas v Westmoreland countyju. Tudi pri nas ni delavec drugega kakor predmet izkoriščanja za podjetnike. Delamo za nekaj odstotkov nižjo plačo kot smo delali v predvojnem času, vendar smo zadovoljni, ker moramo biti zadovoljni. Bili smo varani v letih 1910—11 od sotrpilov, organiziranih rudarjev 5. okrožja. Namesto, da bi bili oni stavkali z nami in tako prišli do upravičenih zahtev, so storili nasprotno. Šli so na delo takoj, ko so imeli oni sklenjeno pogodbo, ne da bi nam povedali, kaj nam je storili, čeprav je predsednik 5. distrikta takrat dobro vedel, da nikdar ne bomo česa dosegli, če ne bomo imeli od drugod pomoči. Pošiljal je vedno samo ljudi, ki so nas akoci 16 mesecev ali pili, da bo zmaga na naši strani, a zgodilo se je nasprotno. Podlegli smo, ker smo bili osamljeni.

Predsednik Fegen je takrat dobil dobro nagrado, iz česar vidimo, da je med delavstvom tudi izdajstvo. Tudi sedaj je pri rudarski uniji tak razkol, vemo da je v toliko večji meri in to radi tega, ker so nekateri člani pričeli spoznavati, da ima organizacija izdajalec v svoji sredi. Če ne bodo delegatje na tej konvenciji pometli iz organizacije vse, ki proti nji rovari, tedaj smo gotovi, da se bo razdiranje ponavljalo in suspensije distriktov bodo sledile še nadalje.

Delavci morajo torej pokazati, da so sami svoji vladarji, v svojih organizacijah, ki lahko predrugačijo sistem, upravo in vse, če jim ne ugaja. Treba se jim je samo združiti in dosegli bodo lahko, kar bodo hoteli. Da ni to govorno tjavendan, imamo dovolj dokazov in največji dokaz je država sama, v kateri se je delavstvo zavedlo ter strnilo svoje moči. Vse je proti njim, a oni so trdni in zdi se, da jih nasprotovanje iz zunanjih strani šele krepi.

Zato pa pričnimo z delom tudi mi in delujmo na to, da bo svoboda, ki nam je zajamčena v ustavi Združenih držav postala

meso. Obenem pa ne pozabimo vzgajati našo mladino v naprednem duhu, da bo v bodoče nekaj drugega kot smo danes mi. — **Jernej Kokalj.**

Mexico—West Frankfort, Ill. — Nimam navade oglašati se v listih, a v današnjem času ima človek največ tistega kapitala, ki mu pravimo čas, zato ga hočem nekaj porabiti.

Kriza, v kateri danes živimo, je bila prorokovana že med vojno, za kar pa ljudje niso verjeli, da bo prišla in so mislili, da se bodo koleša v industriji vedno tako vrtela. Motili so se, kajti takoj po premirju se je pričela pokazovati brezposelnost, ki je narasla čedalje bolj.

Eden vzrok depresije je, ker Amerika ni več ne trguje z Evropo. Takoj po premirju so ameriški mogotci še posejali svojim bratcem v Evropi denar in tako so evropske države lahko naročale industrijske izdelke; sedaj pa je njih valuta padla na ničino, da jim je naročanje tu nemogoče. Ameriškim mogotcem je današnja kriza v deželi dobrodošla, kajti nadejajo se, da jim bo pomagala razbiti organizacije delavstva in bodo lahko prišli do cenege proizvajanja.

Tudi vsakovrstni izboljšani stroji, ki jih je izumil delavec, pridejo za prav velepodjetništvu, ker po uporabi njih jim ni treba imeti najetega toliko delavstva in se proizvajajo za nižjo ceno več. Stroji torej ne služijo delavcu, ki jih je izumil, temveč so miš sedaj celo v škodo, kajti mnogo ljudi je valed tega odslovljenih iz tovarn in vse, kar imajo od izboljšanja strojev je samo to, da je mogoče nekaj lažje delo, gmetnega dobička pri večjem proizvanju pa nimajo nobenega. Človek je izumil vsakovrstne vozove na motorje in od dela je bila odpuščena živina, da mora sedaj nam prevažati vozove, ako hoče, da živi, dočim za živino še vedno raste trava, če vozi ali ne. Delavec je zgradil lepe palače, a vse le za druge, če paotestira, ga zapro v ono celico, katera je v resnici zgrajena samo zanj. Zaprjejo ga, ker protestira v premelem številu.

Če bi on protestiral združen z vsemi, bi bilo ravno narobe. Posnemati bi moral velepodjetnike in denarne mogotce, ki so sleer v malenkostnem številu, a dosežejo vse, ker so združeni po cellem svetu.

Nekot sem ališal govor nekega evangelista, ki je pravil, da se ne boje ne bolševikov, ne komunistov, ne socializmov in nobenih delavskih strank, dokler se bodo med seboj grizli in prepirali; ako pa vse te ljudi spravimo v en kotel, je rekel, tedaj se pa znajo združiti. S tem je hotel povedati, če bodo le dovolj hudo pritiskali na delavstvo, da se zna združiti v eno samo stranko.

Pač dobro so preskrbeli, da se delavstvo ne bi združilo. Že v našo mladost so nam vivali strupa v naša arca, razorali naše duše in posejali vanje zlobe. Ljudje dandanes govore, da bodo šli krast, da bodo okradli drug drugega; drugi govorijo o revoluciji, ki pa bo seveda samo tam, kjer se bodo delavci topli sami med seboj za kak prazen nič.

Nekot sem čital v časopisu o pogovoru Trockija z nekim ameriškim socializmom. Sodrug iz Amerike se je zelo čudil, da so Rusi ustanovili delavsko in kmečko republiko. Trocky mu je pojasnjeval, kako so prišli do tega in rekel, da se pri njih dijaki vesprosti čas porabljajo za čitanje revolucionarnih spisov, dočim v Ameriki igrajo žogo in se zanimajo za rokoborbe, kar ni drugo kakor posnemanje nekdanjih rimskih gladijatorjev, ki so se borili z divjimi zvermi ali med seboj, samo da so s tem zabavali sito gospodo. Rekel je, da bo ameriški delavci še dolgo trpeti in plačevali za svojo nezavednost. Na koncu govora pa je še povedal, da mora človek prej oborožiti svojo glavo, potem šele svoje roke. — **John Dolinar.**

Mont Clare, W. Va. — V naši naselbini smo premogarji že čez leto dni izprti. Pogosto akoci kompanija usiliti odprto delavnico, kar pa se jim še ni posrečilo. Kompanija izdaja letake, v katerih nam očita razne podlosti, kakor so zmorni pisati o nas le kompanisti, kateri se se uračunili, da jim bomo radi ali delati za vsako ceno.

Bratje premogarji, ki obratu-

jejo, nam pomagajo z živežem. Malo pride na vsako družino, a vseeno smo jim iz arca hvaležni za pomoč, ker vemo, da so tudi njihovi zaslužki precej pišli.

V Prosveti sem bral dopis iz Amherstdale, W. Va., kjer se dopisnik pritožuje čez kompanije. Resnice pove in mislim, da ga ni čitatelja, ki bi še ne bil ališal, kaj vsega so zmorni tamkajšnji podjetniki. Pravi, da mora naložiti tri tonalet visoke za 30c. Poleg vsakega pa moram priznati, da so sami v veliki meri krivi, da je tako, ker se ne organizirajo. Zakaj pa imamo U. M. W. of A.

Leta 1919. je bila stavka in premogorji v Loganu in Mingu so bili posvani, naj pristopijo k organizaciji, česar pa niso hoteli storiti, ker jim je družba dobro plačevala. Organizacija je zanje potrošila velike vrste denarja in njeni voditelji ter organizatorji so se irtvovali; bilo je vse zastoj. Nič ni koristilo, da so organizirani premogorji morali prestati toliko gorja, delavci kakor pai pokorni kompanijskim bonom, so ostali še dalje to in ne verovali organizaciji. Zato jim svetujem, naj pristopijo vsi k organizaciji in dopisnik je lahko prepričan, da potem nikdar ne bodo nakladali premoga po 10c na tono. — **Mat Štarija.**

West Winfield, Pa. — Miroslav Pašič je član našega društva Opatica št. 191 SNPJ, ki se je javil bolnim in je bil dne 20. januarja odpeljan v bolnišnico, N. S. Pittsburgh, Pa., St. Johns Hospital. Šli smo ga obiskati v bolnišnico dne 8. februarja, a takrat ga še ni bilo več bolnišnici. Nikdo ni vedel, kam je odšel. Zdravniki so bili napovedali, da mu je treba operacije na slepem črevesu, česar pa se je brikone prestrašil in pobegnil. Mogoče je tudi več razumel zdravnike, katerih jezika ni znal in valed straha ubegnil ponov, za kar pa se ne ve, katero uro. Šli smo seveda okoli, da bi ga našli. Pomagala je tudi policija, če bi bilo mogoče ga kje najti, a vse zastoj. Radi tega prosimo brate in sestre SNPJ, da javijo, ako kaj vedo o njem, če pa sam čita ta poziv, naj se oglaš, da ne bomo radi njega v akrbah. Pašič je doma iz Rukanaca v Istriji. — **Louisa Jordana,** box 204 West Winfield, Pa.

IZ DELAVSKEGA SVETA.

(Federated Press.)

Posledice izpora na Danskem. Generalni izpor delavcev na Danskem je že hudo zadel prebivalce Kopenhagna in drugih večjih mest. Primanjkovati je pričela kruha in premoga. Delodajalci so izprli 150.000 delavcev, ker zadnji nočejo sprejeti znižanja mezd.

Kenyonovo "zdravilo" je zadelo na opozicijo. Predloga senatorja Kenyona za uvedbo vladnega rudarskega odbora, ki ima "rešiti" spore med rudarji in lastniki rudnikov, je naletela na odpor pri izvrševalnih odborikih Ameriške delavske federacije. Odboriki vztrajajo, da rudarji morajo obdržati pravico, da sami rešujejo svoje spore. Senator Kenyon priznava rudarjem pravico do organizacije in kolektivnega pogajanja; obenem pa zahteva, da imajo lastniki premoga pravico do dobička od kapitala, ki je "modro in pošteno" investiran v premogovnikih. Kenyon dalje zahteva, da imajo neorganizirani rudarji enake pravice do dela kakor organizirani.

ZADRUŽNA PRODAJALNA OROPAN.

Roparja prijeta.

Chicago, Ill. — Dva znanca v človeških nižinah. "Ted" Kearney in "Skin" McMahon sta oropala zadružno prodajalno na št. 4435 Wallaceovi ulici za \$10.85. Vodja Murray je takoj obvestil policijo o ropu in deset minut kasneje je bil McMahon obstrljen v nogo. Kearney pa v trebuh. Zdravniki dvomijo, da Kearney okreva.

DELO ČRNE ROKE.

Chicago, Ill. — Neznana črnorokarja sta ustrelila John Guerriera pred šolo, ko so otroci prihajali iz nje.

Ameriške vesti.

KOLIKO SO IZDALI DELAVCI
ZA OBRAMBO SVOJIH TOVA.
RIBEV?

New York, N. Y. (Federated Press). — Znani magazin "Nation" je prinesel v izdaji z dne 28. februarja članek, v katerem pokazuje, da so delavci med sabo nabrali v deset letih en milijon dolarjev v obrambni sklad, s katerimi so branili svoje interese, katere so hoteli izkoristiti za interese svojih delavcev. Pri prvi obravnavi je bilo vseh šestnajst obtožencev oproščenih, na kar je bila obtožnica proti nadaljnim 66 obtožencem umaknjena.

Obravnava v Chicagu proti članu I. W. W. (Haywoodu in drugim) je stala dve sto pet in dvajset tisoč dolarjev. Sodnik Landis je izrekel kazni od enega do dvajset let.

Obravnava v Centraliji, Wash., je stala šestdeset tisoč dolarjev.

Obravnava proti Saeco in Vanzettiju je dozdaj stala šestdeset tisoč dolarjev.

Eugen Lyons nadaljuje v svojem članku, da so desetice, četrtaki in dolarji tvorili to ogromno vsoto. Semintje so bile darovane večje vsote. Organizacija krojaških delavcev je dala pet tisoč dolarjev, organizacija rudarjev pa deset tisoč dolarjev.

Lyons pravi, da ima javno tožilstvo težko več stroškov kot obramba. Svoj članek končuje, če je treba toliko potrošiti, da se doseže pravica, tedaj je treba sprejeti pravičnejšo postopanje.

KAJ SE PONUJA NA PRODAJ?

Washington, D. C. (Federated Press). — James A. Morton, podtajnik Komiteja ameriške prijateljske službe, je napisal pismo, pribeženo v strokovnem listu organizacije National Milk Producers' Federation, v katerem pravi, da je neka World's Oceanic korporacija v New Yorku večkrat ponudila na prodaj poshete mleko, obdelano s rastlinskimi olji, da bi komitej z njimi hranil otroke v Evropi. Korporacija je ponudila na prodaj okoli trideset tisoč zabojev tega mleka. Organizacija mlečnih producentov izjavlja, da je dr. E. V. McCollum, profesor na John Hopkinsovi univerzi, izjavil pred kongresnim zborniškim odsekom, da bi to ponarejeno mleko povzročilo pri otrocih rahitično bolezen in suho, vnetje oči.

Profesor je delal poizkuse s tem nadomestilom za mleko na belih podganah. Poizkusi so pokazali, da so podgane zaostale v rasti in so zbolele. Iz tega sledi, ako bi se otroci v Rusiji ali drugje hranili s takim mlekom, da bi bilo po njih ali bi pa odrasli slabše.

Rvekerji so to mleko odklonili.

LEP ŽUPANI!

Minneapolis, Minn. — (Federated Press). — Župan Leach, bivši častnik v armadi, je vele policijstvom kufu Jensenu aretirati vse tiste brezposelne delavce, ki odklonijo ponujamo delo. Župan je nekje slišal, da so brezposelni delavci, ki se "zbirajo" v krušnih vrstah, zavrgli ponujane službe. Organizacija brezposelnih v Minneapolisu je pojasnila, da edine službe, ki se ponujajo brezposelnim, so take, ki se plačujejo z dvajsetimi ali petnajsetimi dolarji na mesec, kar ne zadostuje niti za stanarino, ako ima delavec družino. In kdor ne sprejme dela, to najjino plačo, mora iti v ječo!

DRAMA V ODVETNIKOVI
SARNI.

Somerset, Ky. — 42-letni farmar John F. Todd je ustrelil na velikem 46-letnega bogatega zemljiškega posestnika A. H. Wil-

sona, ko je pričel pri obravnavi za zakonsko ločitev proti Toddju. Todd je pri zaslišanju imenoval Wilsona dopisovalca njegove soproge.

Todd, njegova soproga, Wilson in advokatje so bili v pisarni Toddovega odvetnika, da se protokolično izjave priči, ko je Todd odvetnik nepričakovano vprašal Wilsona: "Ali ste kdaj imeli intimno razmerje s Toddovo soprogo?"

Wilson je odgovoril: "Nikdar. To je laž, tako črna laž, kot je bila izrečena".

Todd je vstal s stola in potegnil samokres iz šepa. Oddal je štiri strele na Wilsona, ki se je mrtve zgrudil na tla. Po oddanih strelah je Todd izročil samokres in je mirno odšel v zapor.

DEVET OBTOŽENIH ZARADI
GLEDALIŠKE KATASTROFE
V WASHINGTONU.

Washington, D. C. — Koronerjeva porota je razsodila, da se izroči veleporoti devet oseb, ki so odgovorne za katastrofo dne 28. januarja, ko se je pod težo svežega snega podrla gledališče Knickerbocker in v razvalinah je našlo smrt 98 oseb.

Porota mrtiškega oglednika je zaključila, da se je gledališče podrla vled napačnega načrta stavbe, slabe gradnje in zanemarjenega nadzorstva. Med devetimi osebami, ki se bodo zagovarjale zaradi nesreče so inženirji in stavbniški podjetniki ter javni inspektorji stavb.

Inozemstvo.

Anglija bi rada imela volitve na
Irskem.

London, 17. febr. — Winston Churchill, kolonialni minister, je večerj apeliral na nižjo zbornico, da naj čimprej prizna irsko proviziorno vlado v Dublinu in ji da potrebno oblast, da bi mogla kmalu razpisati volitve za nov parlament.

"Irski ekstremisti — je rekel Churchill — se opirajo na stari parlament, češ da je ta parlament republiškanski, kajti ljudstvo ga je izvolilo v prepričanju, da voli za irsko republiko. Anglija ne bo nikdar priznala irske republike. Zato je potrebno, da s čimprej vrše volitve, ki pokažejo, kaj Irci mislijo o pogodbi z Anglijo in o svobodni državi. Nekateri se boje, da bo sedanja irska vlada strmojavljena in da pride sovjetska vlada na njeno mesto. Angleška vlada se ne boji tega; če bi se to res zgodilo, tedaj bi sovjetska republika uničila irsko stvar za sto let, medtem ko ne bi Anglija nič trpela. Irci so zadnji ljudje na svetu, ki bi bili boljčeviki."

Italijanska vlada je zopet pogo-
rela.

Rim, 17. febr. — Bonomi, ki je podal ostavko pred dvema tednoma, a ni mogel dobiti naslednika, je večerj zopet stopil pred parlament in zahteval zaupnico, toda brez uspeha. Desnica in levica je nastopila proti njemu, edino klerikalci so ga podprli. Klerikalci so pa preslabil in Bonomi bo moral zopet demitijonirati — samo, če bo kdor drugi hotel vzeti vladne vaje v roke. Do danes so vsi bivši ministri predsedniki odklonili organiziranje novega kabineta.

Nove demonstracije za Saeco in
Vanzettija v Italiji.

Rim, 17. febr. — Večerj se je vršil v Rimu velik protestni shod proti eksekuciji Saeca in Vanzettija, dveh italijanskih delavcev v Massachusettsu. Na shodu so govorili socialisti, komunisti, republikani, arditii in anarhisti. Govorniki so rekli, da bo svetovni proletarijat maskeval njuno smrt, ako bosta Saeco in Vanzetti usmrčena.

Kemal paša je dal koncesije ame-
riškimi kapitalistom.

Carigrad, 17. febr. — Iz Angore javljajo, da je Kemalova nacionalistična vlada dala MacDowellu, zastopniku Foundation Co. v New Yorku, važne koncesije za gradnjo tovarn, mostov in postaj brezžičnega brzojava v Anatoliji. Družba je vrhutega dobila koncesije za gradnjo železnice med Mardinom, Diabekrom in Bitlisom ter med Samsunom, Sivasom, Erzerumom in Vanom. Poleg pogodbe za gradnjo omenjenih podžetij je ameriška družba dobila

vsje pravice za izkoriščanje rudnikov v Anatoliji. MacDowell je položil deset milijonov dolarjev poročstva, da se gradnja prične v eni letu.

Turški nacionalistični listi so zelo alarmirani vled invazije Male Azije po ameriškem kapitalu in svare vlado v Angori, da naj gleda na pogodbo z omenjeno družbo z odprtimi očmi, predno izroči turško ljudstvo v Anatoliji ameriškimi kapitalistom.

Deficit Nemčije.

Berlin, 17. febr. — Iz poročil finančnega ministrstva je razvidno, da Nemčija čaka milijarda dolarjev deficita v prihodnjem fiskalnem letu. Izdatki odškodnin so preračunani na 187 milijard papirnatih mark.

Vzhodnosibirski čete reokupirale
Kabarovak.

Peking, 16. febr. — Poročilo iz Čite, glavnega mesta republike Vzhodne Sibirije, se glasi, da so republiškanske čete reokupirale Kabarovak, strateško železniško postojanko, ki leži 350 milj severno od Vladivostoka. Zmagovite čete zdaj prodirajo proti Imanu.

Civilna vojna na Kitajskem.

Honolulu, Havaj, 16. febr. — Tukajšnji japonski list "Nippu Zihi" je objavil brzojavko iz Tokija, da so se čete južnokitajske vlade v Kantonu spopadle s četami severnokitajske vlade v Pekingu. Južnokitajska armada, ki šteje 60.000 mož, se je združila z obojenimi silami generala Tuančijua, ki je eden glavnih poveljnikov v severni Kitajski. Dr. Sunjatsen, predsednik južnokitajske republike, zahteva, da sedanji ministri predsednik v Pekingu se mora odstraniti, predno je mogoče govoriti o miru in združenju južne in severne Kitajske.

Nova revolucija v Gvatemali.

Mexico City, Mehika, 16. febr. — Iz San Jose je prišla vest o velikih nemirih v glavnem mestu sosednje republike Gvatemala na jugu. Pristaši unijonistične stranke so napadli vladno palačo in streljali na stražnike. Nemiri se nadaljujejo.

ALI OSTATEJO DELAVCI IN
FARMARJI ŠE RAZDELJENI?

(Nadaljevanje s prve strani.)

zdrav in trezen politični program.

So pa še poteškoče, ki jih bo morala rešiti konferenca. Na pr. vsaka država bo potrebovala odbor, ki podpre političnega k preizkušnji, kako sodijo o programu. Priglasilo se bo več kandidatov naprednih strank, vsak bo pa trdil, da soglaša s programom. Zahteval bo, da se ravno on proglasi kot kandidat. Treba se bo torej združiti na enega kandidata in to je zopet delo, težko delo. To delo se bo moralo izvršiti, ker konferenca izjavlja, da se ne ustanovi nova stranka.

Predsednik Harding se je nedavno zahvalil v pismu nekemu Minnesotčanu, seveda republikancu, glede dela od njega izbrane poljedelake konferencie, ker se je konferenca ognila ekstremizma in je šla pametno pot, da ni zahtevala pretiranih zahtev in priznala posebnih ugodnosti ali razrednega boja. Ako se posreči zvezni tanko skorjo nad ekonomskim ognjenikom, tedaj upa administracija, da doseže, da delavci in farmarji še nadalje ostanejo pocepljeni in ločeni. Ako pa konferenca v Chicagu prične s faktom, da cilji republike niso bili doseženi in če uvede preizkušnjo o teh fundamentalnih ciljih republike za vse kandidate za javne službe v letu 1922, tedaj se lahko najmanj odgovorna in občutna administracija v zgodovini dežele prazi od obrežja do obrežja.

KORPORACIJE SO PORASLE
OGROMNE PROFITE.

(Nadaljevanje s prve strani.)

skaga leta, kajti znano mu je, da predsednik ni naklonjen železničarjem, ki so zaposleni pri departmentih za vzdrževanje železnice. Rekel je: "Gledati moramo na to, da se delavce postavi v zdrav gospodarski položaj. Njegova najnižja meza mora zadostovati za udobnost, dosti velika mora biti, da njegova hiša postane njegov dom, dosti mora biti velika, da boj za obstanek ne odpravi stvari, radi katerih je vred-

no živeti." Na to je senator spomnil senat, kako je tej izjavi sledilo trganje meze in da delavec, ki dela na progi, sedaj prejme v resnici na leto le \$431, ako se kupovalna moč dolarja primerja s kupovalno močjo v letu 1900. Citiral je Wall Street Journal, ki je dne 22. januarja t. l. povdarjal, da zadostuje dnevna meza po \$1.50 in da kupovalna moč take dnevne meze znaša le 85 centov.

Na to se je La Follette dotaknil resnice, kako so veliki bizniški interesi v letu 1920 pričeli zniževati vrednost poljskega pridelka, ko zapuščajo farmarje.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

Delavski položaj se vsak dan slabša, na vseh poljih, draginja raste, plače so nezadostne, industrijska kriza zmirom večja, večina delavstva je mrzla, čaka odločitve iz tega neznosnega stanja. Večina še danes ne more razumeti, da mora biti delavec, strokovno in politično organiziran. Kje je drugje, kakor v organizaciji politični in strokovni odločitelj iz te bede? Ko bo delavstvo zavedeno, ko bo vedelo, kam spada, in ne bi nasedalo limanicem nekih agentov buržoazije, ko bo prepojeno z duhom revolucionarnega razrednega boja, takrat se bo samo rešilo iz kapitalističnih spov, pod katerimi danes ječi, kakor priklenjen pes. Kakor po vseh drugih državah tako mora tudi pri nas priti do tega, da se delavstvo združi v eno enotno fronto proti svojim izkoriščevalcem. Kaj pomaga vsa kritika, posameznih delavcev, delati je potrebno, mladenost je treba streti! Mladini delavcev je večji sovražnik svojih sotrpnikov kot pa odkriti kapitalist; tega poznaš, ali drugi ti pade za hrbet v tvojem boju, ki ga vodiš proti izkoriščevalcu. Merodajni krogi ne vidijo, da propadamo dan za dnem; njih ne briga, kako živi trpin, ali ima kaj jesti in obleke; oni čitajo onih 5% kapitalistov in veriznike, masa delavnega ljudstva pri njih ne pride v poštev. Zmisla nimajo nobenega za ljudstvo, ki mora državi dati vse do krvnega davka. Nihče ne misli v vladnih krogih, zakone sklepajo proti velji ljudske večine, nje glas ne upoštevajo. Korupcija se podpira na vseh koncih in krajih, izkoriščanje cvete v polnem obsegu. Delavstvo, zdrami se! Tvoja rešitev je edino v socializmu, v razrednem boju!

Smrtna nesreča vled alkohola. Dne 22. jan. se je smrtno ponesrečil pri postaji Kranj 30 let star samaki kurilniški delavec Matej Cof iz Tržiča. Vlak, ki je prihajal iz Tržiča, mu je odtrgal obe nogi; prenesli so ga takoj na postajo Kranj, odkoder so ga odpeljali z vlakom v Ljubljano. Umrl pa je že na potu vled prevelike izgube krvi. Ponesrečeni kurilniški delavec je bil v nedeljo službeno prost in se je zato odpeljal v Kranj, kjer je ves dan popival. Pijan je zašel na tir in zapljal. Ko se je zbudil, je bil brez nog.

Nepotrebno mučenje ljudstva s vojaščin. Sodrugi Divac je v zbornici interpeliral vojnega ministra radi popolnoma nepotrebnega mučenja že itak preveč utrujenega ljudstva s strani vojaške birokracije. Godijo se slučajni, da morajo ubogi ljudje po cele dneve hoda daleč, da se izkažejo svojim polkovnim poveljstvom, morda s tako malenkostjo, da so bili prejšnje leto na dvomesečni orožni vaji. Takih slučajev je ogromno, zlasti v Srbiji in sodrugi Divac so obupani ljudje, ki na ta način brez vsake potrebe zapravljajo čas in denar in zdravje, prosili, da intervenira v zbornici radi takega škandaloznega postopanja s strani militarističnih oblasti. Tako izkazova-

Slovenska Narodna

Ustanovljena 2. aprila 1904.

Podporna Jednota

Imb. 17. junja 1907
v dvorci Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbori:

UPRAVNI ODBOR:
Predsednik: Vincent Calhoun, podpredsednik: Andrew Viskich, R. F. D. 7, Box 4, Johnson, Pa. gl. tajnik: Matthew Turk, tajnik bolnišnice: John Vagrich, urednik: John Vagrich, urednik: John Vagrich, urednik: John Vagrich.

FOROTNI ODBOR:
John Underwood, predsednik, 416 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Schmitt, Box 278, Berthoud, Ohio, Fred A. Vider, Box 672, Elly, Minn., John Tschick, Box 161, Lawrence, Pa., John Gorkh, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODBOR:
OSREDNJE OKROŽJE: Rias Novak, predsednik, 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.
VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrosio, Box 284, Mason Run, Pa., John Gravel, 585 E. 137th St., Cleveland, O.
ZAPADNO OKROŽJE: Anton Sular, Box 104, Grand, Kans., na jugovzhod, Max Marx, Box 166, Webb, Minn., na jugovzhod, Mike Zugel, 5483 So. Winchester St., Mayap, Utah.

Nadzorni odbori:
Frank Zalts, predsednik, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., Frank Search, 5000 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 5408 St. Clair St., Cleveland, O.

Združiteni odbori:
Predsednik: Frank Alot, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
John Owen, 2635 W. 20th St., Chicago, Ill.
Joe Shuk, 1101 E. 69th St., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6806 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

POZORI: Korrespondence z gl. odborom, ki deluje v glavnem mestu, se vodi preko VSA PISMA, ki se naslanja na pošto gl. predsednika in njegovih Podpredsednikov S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVI: Bolniška tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POŠILJATVE IN STVARI: ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in odbora vse se naslovi: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI: se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vse prihodnje glave poslovanja v gl. izvrševalnem odboru in naj pošte Frank Zalts, predsednik nadzornega odbora, Elgar naslov je 1920.

Vsi prihodnji gl. poroti odbori se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 416 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, natančni, oglaš, naročila in spisi vse kar je v zvezi s glavnim odborom, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

nje bi se dalo brez vsake škode urediti s pomočjo občinskih uprav ali pismeno. Zato zahteva s. Divac od ministra nujen odgovor in red. Ampak v zadnjem času je komodni vladnim gospodom prešlo že nekako v kri, da odgovorov na interpelacije ne dajo in da puste stvari, naj gredo dalje svojo pot, dokler ne bo enkrat kaj grdega izbruhnilo. Ljudstvo ni svinski meh, to bi morala gospoda višje gori "svoje" v korist enkrat uvideti!

Grozen umor orožnika so je izvršil pri Brežicah. Orožnik Maver je prijel vojaškega begunca Varleca. Ker je proslil Varlece orožnika, da bi smel oditi še domov se najesti, je orožnik uslišal njegovo prošnjo. Ko pa sta došla na dom, je prišlo tja več drugih fantov, ki so napadli orožnika in ga čisto razmesarili. Nato so prisili Varlecevo sestro, da je izmila sledove krvi. Toda zločin je prišel vseeno na dan in orožnik so v nekaj dneh aretirali vse skrivne uboja. Do sedaj so zaprli očeta Varleca, njegovo hčer oba njegova sinova, nekega Cerjaha, hlapca Kostanjaka in trgovskega pomočnika Varleca. Zadnjih pet se je udeležilo umora dejansko. Dalje so aretirali nekega Križaničiča, ki je vedel za umor, in nekega Levstika, ki je čakal orožnika Maverja s sekuro v roki, da bi ga pobil. O Levstiku trde vsi zaprti, da si je on umor zamislil in ga pripravil. Vsi aretiranci so zaprti v Celju. Razburjenje med prebivalstvom je zaradi umora jako veliko, ker je to umor tekom dveh mesecev že četrti.

Velik sneg v Zagrebu in pokra-
jini. V Zagrebu je padlo skoraj
pol metra snega. Na deželi, kjer
je še višji sneg, je ustavljen me-
stoma ves promet. V Plitvicah je

padlo toliko snega, kakor ga ne pomnijo ljudje že desetletja. Povprečno je snega do dva metra, mestoma celo do štiri metre. V okolici Gospiča je poldrug meter snega. Vse ceste so neprehodne. Vled tega preti nevarnost, da nastane v teh krajih glad, ker primanjkuje hrane, njen dovoz pa je nemogoč. Živine ne morejo spričo snega gati v planino, ampak jo morajo kmetje, prodajati za vsako ceno.

26 odvetnikov v Mariboru. Od-
vetnik dr. Igo Jane so je preselil
iz Murske Sobote v Maribor, 8
tem je naraslo število maribor-
skih odvetnikov na 26.Redka starost. V selu Tribaju
v Dalmaciji je umrla pretečene
dni neka Maša Poljak, ki je dose-
gla redko starost 110 let.

IŠČEM SVOJEGA BRATA

John Mihevoa, kateri se je nahajal pred 12 leti v Waukegan, Ill. in od tu je šel v državo Iowa, od kjer se mi ni več oglasil. Ako bo sam ta oglas čital, prosim, da se mi takoj prijavi. Ako pa kdo rojaka ve za njegov naslov, naj mi blagovoli to sporočiti, ker mi imam jaz poročiti zelo važne stvari iz starega kraja. Moj naslov je: Frank Mihevo, 726 Helmholtz ave., Waukegan, Ill.

Za kuhanje piva doma

imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričate, da je doma pri nas, kuhani vodni le najbolj in najcenejši. Dobiti je tudi sibirsko sadov, steklenice in raznih loncev, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po pošti, točno v vse kraje.

Grocerijam, sladicarjem in v prodajalnih železnih damo primeren popust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR,
6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

ČUDOVITO DOBRA PIJAČA.

Cordola Blue je kristalizirano sveže grozdje in sladkor. Se raztopi v vodi in napravi zelo okusno pijačo.

Cordola blue se lahko kupi vsak čas. Izberite si od sedmih okusov, ki so enaki KATAVBI, MUSKATELU, KLARET, TOKAJ, PORT, GRAPE, SAUTERNE, BERRI, KONKORDIJA IN ANGE-LICA.

Ena koka dovolj za 1 gal. stane \$ 1.50

En zabojček 12 kozk mešanik stane 15.00

Pošljite z naročilom Money Order ali pa gotov denar v priloženem pismu na naslov:

American Fruit Products Co.,
1106 Westinghouse Building
PITTSBURGH, PENNA.

Pošiljamo denar v staro domovino.

Sedaj lahko pošljemo denar v vse kraje na SLOVENSKO, HRVATSKO, DALMACIJO IN ISTRO.

Nadalje pošiljamo denar tudi v Srbijo, Bulgarijo in Rumunsko. Jamljamo za vsa poslani denar, enako kot pred vojno, da bodo hitro in točno izplačani.

PRODAJAMO SIFKARTE NA VSE LINIJE.

Uradne ure so: 9 jutro do 5 zvečer. Ponedeljek in sobota do 8:30.

KASPAR STATE BANK,
1900 Blue Island Avenue
CHICAGO, ILL.

Kapital, vloge in
prihodnji dobiček
blizu \$12,000,000.

DVONOŽEC

in druge zgodbe.

NARAVOSLOVNE PRAVLJICE

Spisal Karl Ewald.
Prevedel Franc Bolka.

(Dalje.)

Po daljšem času je izvedela, da je veliki mladič enega manjših porinil iz gnezda. Nekaj časa je ubogi mladič ležal spodaj v travi in mlo živkal, dokler ni prišel lisjak in požrl ubogega bitja.

"On je prvi suval", je trdil veliki mladič. "Jaz nisem kriv, da je padel ven."

"Ti bom že pokazal", je zaklical srakoper in se hotel zakaditi vanj.

Ali njegova žena ga je kavnila v hrbet in ga pošteno ozmerjala.

"Sramuj se, biti nasilen!" je kričala. "Mar hočeš gnjaviti ubogega nedolžnega otroka! Ne predrzni se, dotakniti se ga! Boš vendar razumel, da ubogo bitje ni moglo nič za to."

Objokovala sta mrtvo dete; ko sta se najokala, odletela sta zopet iskati novega živeža. Kmalu sta se potolažila zaradi izgube; ker pri življenju ostali trije mladiči so imeli tak tek, da so stariši čestokrat akoro obupali. Veliki je raste vedno naprej in bil zdaj že dvakrat tolik kot ostala dva, ki sta se pritoževala, da jih grobjan izpodriva in izpodjeda.

"Skušati morate, da se sporazumete, dokler si boste mogli sami pomagati", je opominjala srakoperska mati.

"Da bi bili že vendar enkrat srečno birmeni in z nama na poti proti jugu!" je rekel srakoper skrbipolno.

Po enem tednu se je zopet dogodilo nekaj, kar je srakoperske stariše globoko užalostilo. Ko sta se vrnila domov, je bil le še veliki mladič v gnezdu.

"Ali, zaboga, kje sta tvoja brata?" je vpila mati prestrašena.

"Jaz ne morem nič zato!" je živkal veliki mladič. "Padla sta iz gnezda. Jaz ne morem nič zato! Samo malo sem se obrnil in tedaj je eden padel ven in ker sem se pač prestrašil in najbrže drugega sunil, je tudi on padel ven. Ali jaz ne morem nič zato. In potem je prišel lisjak in je oha požrl."

Ko sta stara to čula, plakala sta grenko.

"Gnezdo ava zidala premajhno", je rekel končno srakoper. "Ampak kako naj bi tudi vedel, da dobim tako veliko dete! Saj raste kar strahovito!"

In mati je tožila: "Ti bi jih bil moral samo pravočasno pravilno vzgajati. Ah, moji ubogi, ljubi mali otročki!"

"Da bi le obdržala tega zadnjega", je vzdihoval srakoper. "Bodi torej ti dober otrok in mi ali, da si najin edinec."

To je mladič obljubil in potem požrl vso hrano, ki sta jo stariša prinesla.

"Več, več!" je kričal nenasičen. "Strašno sem lačen!"

In srakoperja sta odbežala, da izpolnita njegove želje.

Zdaj sta znosila več živeža skupaj, kot poprej ko so bili vsi otroci pri življenju; ali veliki deček ni dobil nikdar zadosti. Rastel je in raste in postal nazadnje tako velik, da ni imel več prostora v gnezdu. Zlezal je torej ven in sedel poleg na vejo.

"Bog se usmili", je kričala srakoperska mati, ko se je vrnila domov in videla velikega mladiča sedeti tam. "Doli padeš in si zlomiš vrat."

"Vedno imaš kaj grajati pri meni!" je odvrnil mladič ptič polnoma obupano. "Notri nisem več vzdržal, ker mi je bilo pretesno. Vse narobe in vendar ne morem nič zato. Želim si smrti! — Ali si mi kaj prinesla?"

Tedaj sta starca previdno pomagala, da je prišel na zemljo in prosila mladiča, da se dobro skrije v slami in ne kriči, da ga ne opazi lisjak. In odzidal sta mu prišla dnevno več kot stokrat hrane in mladič ptič je raste vedno bolj. Polagoma so se mu razvili tudi peresa v repu in perutni oči, tako da je lahko frfotal preko travnika; stariši so ga morali čisto iskati in klicati, ko so se vrnili z živčnim obloženim domov. Prav čudno je izgledalo, če je ta trojica sedela skupaj; ker mladič je bil zdaj dvojno tako velik, kot srakoperski parček, tako da ni bilo enostavno, vtikati mu ži-

veža v kljun. Razventega je bil sivorjave barve, s svetlimi pegami na prsih in trebuhu.

Često je posedal oče srakoper zamisljen in buljil v velikega ptiča.

"Rodbinske podobnosti nima", je rekel potem svoji ženi, ki je čepela v polsnu, tako trudna je bila. "Midva nista tako velika in tudi druge barve."

Nekoga jutra je kavnjil mladič za veliko, nečedno, kosmato gosenco, ki je ležala po travi.

"Pijuni ven! Pijuni ven!" je kričala mati. "Strupena je! Lahko te umori!"

"Take gosence sem jedel že čisto", je odvrnil mladič čisto mirno. "Ne škodijo mi in od tega, kar mi dasta vidva, nisem sit."

"Izreden srakoper", je izjavil oče in majal z glavo.

"Saj ni srakoper", je rekel naenkrat nekdo čisto v bližini.

Samce je pogledal okoli in opazil staro stržkovo mamico, ki se je gugala na veji.

"Kaj ni?" je vprašal.

"Saj niti ni srakoper", je pomnil stržek.

"Kaj? Mar ni moja žena znešla jajca v gnezdo in kaj niso mladiča pošteno in resnično vzgojila z drugimi brati, ki so zdaj mrtvi?"

"Mrtvi so?" je vprašal stari stržek. "Moj Bog! Da, tako je! Stara zgodba je to in povrh še nad vse nečedna zgodba."

"Pripoveduj!" je prosil srakoper, zletel gori in sedel poleg stržka. Žena je zletela za njim, mladič pa je ostal v travi in je med poslušanjem odpiral kljun.

"Zgodba je kmalu povedana", je rekel kraljiček. "Ampak dobro je, da jih jo prav veliko zve. Koristno je mladini, poslušati starost."

In zdaj je kričala stržkova babica, kakor glasno je s svojim tenkim glasom mogla. In od vseh strani so leteli vkup kraljički, srakoperji, škranjčki, čički, liščki in mnogoteri drugi ptiči. In posedli so v grmovju naokoli, gledali napeto na stržkovo samico in prisluškovali.

"Ali ne poznate velikega sivega ptiča, ki se čisto potepa okoli naših gnezdov?" je vprašal kraljiček.

"Jaz ga poznam prav dobro. To je jastreb", je rekel preglasen mlad lišček.

(Dalje prihodnjič.)

Franjo Koren:

Stališče socialistov do kmetijskega ljudstva.

(Poročilo na strankinem zboru v Trbovljah o Božiču 1921.)

(Dalje.)

Za ostale vinorodne kraje v Sloveniji, predvsem Haloze, velja isto, v manjši meri velja to tudi za Bizeljsko. Vendar v teh krajih imamo opraviti v večji meri z drugimi razmerami: vinogradnik je tu mali posestnik.

Gozdarstvo je najbolj razvito po naših gorskih grebenih in gorskih planotah.

Med Dravo in Savo leže Karavanke, Savinjske Alpe in Pohorje. Gospodarji pohorskih gozdov so po večini grofovski veleposestniki, denarni mogotci iz mest, lesni in drugi trgovci ter industrijale. Velika večina prebivalstva opravi v teh gozdovih posle gozdnih delavcev in živi samo od zaslužka svojega ročnega dela in kupljene prehrane. Ni le slučajno, če se je obrnilo to prebivalstvo skoro enodušno do naše stranke takoj, kakor hitro so se nekoliko zrahljale one podedovane vezi, ki so mu onemogočile prej vsako svobodno gibanje. Tudi v Karavankah so razmere v nekaterih krajih silene zgoraj opisanim, čeprav zavzema tamkaj kakor zlasti v Savinjskih planinah trdna srednja kmetija večji obseg kakor na Pohorju. Vendar je tudi v Savinjskih planinah poleg srednjih kmetov tudi močan sloj gozdnega delavstva, med katero spadajo zlasti savinjski plavci. Podobne razmere kakor na Pohorju vladajo na kočevskem in ob vsaj sedanjih meji proti Italiji.

Povsod vidimo gozdno veleposestvo, gozdno delavstvo in malo posest.

Poljedelstvo prevladuje v Sloveniji po dolinah: na Murskem in Ptujskem polju, v Savinjski, Krški in Savinski dolini. Prevladajoča oblika je tukaj srednja

kmetija, v katero se zajedajo tu bolj, tam manj, veleposestva in industrijski obrati. Veliko veleposestev je na črti Maribor-Pragersko, ker je že valed bližine večjega mesta tudi industrializacija velika. V Spodnji Savinski in Šaleški dolini se zbira mali človek. Ta se je seveda takoj oklenil socialističnega gibanja, gospodarsko predvsem okrog nastajajočih trgovskih oziroma industrijskih obratov. V gornjem delu Gorenjske je doma poleg srednjega kmeta mala obrt, ki se združuje v novejšem času v industrijo. Sloji, ki se nagibajo v Sloveniji po deželi v naše vrste so: viničarji in mali vinogradniki, gozdni delavci, mali posestniki, ter blapci in dekle. Socialno stanje teh slojev mora imeti naš kmetijski program v prvi vrsti pred očmi. Poleg tega pa mora

ugotoviti naše razmerje do gozdnega in poljedelskega veleposestva in tudi do srednjega kmeta. Ozreti se bomo morali tudi preko ožjih slovenskih mej: V severozahodnih delih naše države sta še doma fevdalizem in zemljiško gospodstvo. V Vojvodini Sremu in Slavoniji imajo ogromne graščinske latifundije ali veleposestva, kjer so zaposleni in izkoriščevani tisoči in tisoči. Zavetji se moramo tudi za te sotrpne v državi kadar razpravljamo o svojem kmetiskem programu.

Rekli smo, da ustvarja socializem za obstoječe gospodarske organizacije novo latinsko pravo. Bistvena točka tega prava je v zahtevi, da mora postati povsod, kjer se družabno ali s tujo brado kolektivno gospodarji, vsa družna lastnina vseh sredstev s pomočjo katerih gospodarji. To skupno last

proizvajalnih sredstev imenujemo kolektivizem. Socializem ima pred očmi vedno in povsod gospodarstvo v družbah, toda ne v družbah, kjer posamezne osebe obvladujejo gospodarstvo s tem, da drže v svoji lasti ona sredstva, ki so potrebna tem družbam za proizvodnjo. Take družbe namreč ne gospodarijo tako, kakor zahteva korist vseh članov družbe, temveč tako, da ima čim večji dobiček od gospodarstva tisti, ki ima v lasti proizvodna sredstva. Tako družba je kapitalistična, ker izkorišča lastnik druge člane družbe. Zato uči socializem: ne posamezniku, ampak vsem proizvajajočim se mora priznati lastninska pravica nad proizvodnimi sredstvi. Ako je res, da naš takozvani mali človek na deželi nikjer ne gospodarji družabno, ampak povsod individua-

listično (vsak na svoj račun), potem bi moralo biti res tisto, kakor mislijo nekateri: socializem bi moral ostati za te ljudi mrtve. V resnici pa je v vseh takih trditvah velika zmota. Družabno se ne gospodarji samo v tovarni, ker je tam družabno gospodarstvo za vsakega vidno. Upoštevati je treba tudi vse tiste družbe, ki jih ustvarjata in nevidno vežeta promet in trgovina. Vaakdo, ki producira blago za trg, je član nešteti gospodarskih družb. Časi, ko se je produciral samo za lastno uporabo, so že davno minuli. Samo tisti, ki ne producira ničesar za trg, ki ni mogel danes še gospodariti ne družabno. Ker pa takih, ki bi producirali le za domačo rabo, ni, mora vaakdo, ki kaj producira producirati družabno. (Dalje prih.)

Ali nameravate iti v stari kraj? Tedaj pišite po našo brezplačno knjižico.

Ali veste kako vrediti glede potnega lista?

O dovoljenju za potovanje?

Koliko prtljage vam je dovoljeno vzeti seboj?

So vam li znane vse podrobnosti glede potovanja?

PISITE po to brezplačno knjižico, ki je pisana v vašem jeziku in je zelo lahko razumljiva. Pojasni vae kar je potrebno, da veste. Ako vam kdo pripoveduje o vsem tem je prav lahko, da pozabite; ako pa imate knjižico pri rokah jo vzamete ven vsak čas in lahko pogledate in najdete kaj vam je storiti. Vas ne stane niti enega centa. V ti knjižki bodele dobili tudi vsa pojasnila o United States Lines Ships družbi. Brez razlike ali se peljete v prvem, drugem ali tretjem razredu na teh krasnih velikih parnikih se bodele počutili zadovoljne, dobro in uljudna postrežba.

Prijazni tretji razred

TRETJEGA razreda potniki so navadno postreženi v spalnicah po 2, 4 in 6 posteljnih prostorih. Individualne sobe za družine. Sobe za kadilce, družabnosti in čitalnice samo za vašo lastno uporabo in velik prostor za sprehajanje. Hra-

na je najboljša vrsta, kuhana ravno kot si sami želite in te je dovolj. Brez strahu uprašajte postrežščka, da vam prinese še drugič.

Postreglo se vas bo kot gospoda na U. S. Lines parniku in vašo soprogo kot gospo. Posebno pozornost se daje otrokom, ki potujejo sami in na družine z malimi otroci.

Vselej imate na razpolago tolmača, zdravnika ki pazi za vaše zdravje in godba igra komade, ki se vam bodo dopadli.

Pošljite nam tu spodnji kupon

POSLJITE nam ta kupon še danes. Preskrbite vse v pravem času. Ne pozabite naročiti opisne knjižice, katera vam vse pove kako se zadržati pri potovanju. Vas ne stane ničesar. Pošljite kupon takoj.

(KUPON)

To U. S. Shipping Board,

Potniški posebni eddelek — 259 B S

45 Broadway, New York City.

Pošljite brez vsacih stroškov knjižico, pojasnila o potovanju in o U. S. Lines parnikih.

Moje ime je

St. No. ali R. F. D.

Mesto

St. v družbi z menoj

(Otrok)

Država

(Odraščeni)

(Malenčekov)

UNITED STATES LINES

45 Broadway

New York City

Moore & McCormack, Inc.

Roosevelt Steamship Co. Inc.

United American Lines, Inc.

U.S. Shipping Board, Passenger Excursion Dept. 259 BS, 45 Broadway, New York City